

Тетерятник Б. С.
*студент 4-го курсу господарсько-правового факультету
Національного університету
«Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*

**ДО ПИТАННЯ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ
ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ІНСТИТУТУ
АДВОКАТСЬКОЇ ТАЄМНИЦІ У
КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ**

участь у кримінальному провадженні такої процесуальної фігури як адвокат зумовлює існування в його межах низки особливостей. досить часто такі особливості не мають виключно процесуально-правову природу. Більшість з них виникають внаслідок взаємодії норм матеріального і процесуального права, а деякі навіть є результатом впливу на процесуальні правовідносини норм моралі, етики тощо. саме однією з таких особливостей є існування в межах кримінального провадження інституту адвокатської таємниці. дослідженню цього питання вже присвячено велику кількість наукових праць, однак у науковому співтоваристві і сьогодні продовжується дискусія з приводу окремих аспектів функціонування цього інституту. у нашій роботі ми хотіли б зупинитися на розгляді деяких з них і запропонувати власний варіант можливого їх врегулювання.

Насамперед варто звернутися до нормативного визначення адвокатської таємниці. відповідно до ч. 1 ст. 21 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05.07.2012 року адвокатською таємницею є будь-яка інформація, що стала відома адвокату, помічнику адвоката, стажисту адвоката, особі, яка перебуває у трудових відносинах з адвокатом, про клієнта, а також питання, з яких клієнт звертався до адвоката, адвокатського бюро, адвокатського об'єднання, зміст порад, консультацій, роз'яснень адвоката, складені ним документи, інформація, що зберігається на електронних носіях, та інші документи і відомості, одержані адвокатом під час здійснення адвокатської діяльності. як видно зі змісту даного визначення, особами, які тим чи іншим чином мають відношення до адвокатської таємниці, є не тільки професійний адвокат, але й інші особи, що виконують в межах адвокатської діяльності функ-

ції допоміжного характеру. в той же час ч. 3 ст. 47 кримінального процесуального кодексу України (далі – кПК України) збереження адвокатської таємниці ставить в обов’язок лише адвокату, а так само п. 2 ч. 2 ст. 65 кПК України забороняє допитувати як свідка з приводу відомостей, які становлять адвокатську таємницю, лише адвоката. тим самим, на нашу думку, суттєво порушується право особи на захист, оскільки клієнт повинен бути абсолютно впевненим у тому, що довірені адвокату таємниці та інші повідомлені відомості не будуть розголошені і використані йому на шкоду як самим адвокатом, так і іншими особами, яким ці відомості стануть відомими у зв’язку із зверненням до адвоката.

окрему увагу варто звернути на визначення моменту виникнення адвокатської таємниці. На сьогодні законодавець пов’язує його з моментом одержання адвокатом будь-якої інформації від клієнта. однак такий підхід залишає поза увагою факти звернення особи до адвоката, відмови від надання адвокатських послуг та її мотивів, питання адвокатського гонорару тощо. у зв’язку з цим вважаємо за доцільне визнати момент виникнення адвокатської таємниці момент звернення клієнта до адвоката. логічно пов’язаним з розглянутим питанням та таким, що також потребує вирішення, є питання визначення моменту припинення обов’язку адвоката зберігати адвокатську таємницю. Жодних часових меж з цього приводу законодавець не встановлює, а пояснюється це, на нашу думку, тим, що необхідність збереження зазначеної таємниці жодним чином не залежить від рішення, яке буде прийнято у справі, від припинення дії договору про надання адвокатських послуг або ж інших обставин. виходячи з принципів взаємодії адвоката та його клієнта, цей момент може бути визначеним лише в одному випадку – у разі якщо клієнт надасть адвокату дозвіл на розголошення таких відомостей. відповідно до положень ч. 3 ст. 65 кПК України такий дозвіл має бути наданий у письмовій формі за підписом цієї особи. однак в цьому випадку говорити про обов’язок адвоката розголосити цю інформацію в межах кримінального провадження, навіть якщо про це його просить клієнт, не можна, оскільки адвокатська таємниця, як слушно зазначає в. в. король, – це не таємниця клієнта, передана адвокату «на зберігання до вимоги», і не таємниця лише одного адвоката, на яку поширюється його, а не клієнта «право власності»; це – їх спільна таємниця, правовий режим розголошення якої залежить від взаємної згоди

клієнта і адвоката. а тому, керуючись вимогами професійної етики, кримінального процесуального закону та спираючись на свій професійний імунітет, адвокат має право відмовитися вчинити дії, що можуть призвести до розголошення адвокатської таємниці. Зокрема, адвокат може відмовитися розкрити адвокатську таємницю у випадках, якщо добровільність звільнення його клієнтом від обов'язку її збереження викликатиме в нього сумнів або ж якщо тим самим він може погіршити його становище.

також варто приділити увагу такому практичному моменту, як-то розголошення адвокатом всупереч волі клієнта професійної таємниці, у якій містяться відомості, що мають доказове значення у справі, насамперед, викривають підозрюваного, обвинуваченого. Не дивлячись на те, що законодавець прямо не закріплює вирішення цього питання, враховуючи загальні положення визнання доказів недопустимими та виходячи із змісту такої засади (принципу) кримінального провадження як забезпечення права на захист у широкому її розумінні, можна дійти висновку, що такі докази повинні бути визнані судом недопустимими, а адвокат підлягає відповідальності. відповідальність адвоката може носити дисциплінарний та матеріально-правовий (кримінально-правовий) аспект. На нашу думку, варто також передбачити певні процесуальні наслідки, пов'язані з його подальшою участю: наприклад, встановити вимогу обов'язкової заміни адвоката, навіть у тих випадках, коли підозрюваний, обвинувачений не вимагають цього.

Завершуючи розгляд даного питання в межах теперішнього дослідження, хотіли б наголосити на необхідності поширення розглянутого правового режиму не тільки на особу-професійного адвоката, але й на інших зазначених на початку суб'єктів, які мають доступ до адвокатської таємниці.